

Ugeskrift

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 39.

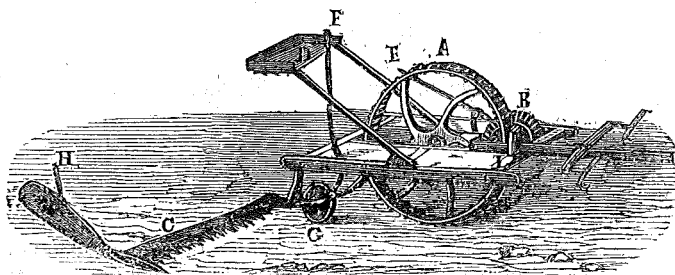
Lørdagen den 29de September 1860.

4de Marg.

Indhold.

Forsøg med Slaamaskiner. — Udvalg af Kloftenurter. — Inden- og udenlandske Esterreintinger. — Meteorologiske Jagttagelser.

Forsøg med Slaamaskiner.

Profiltegning af Burgess & Reys Slaamaskine.

Meie- og Slaamaskiner er ogsaa prøvet i vort Land, men saavidt vides har man intetsteds fundet sig tilfreds med dem. I Amerika er de ogsaa af ganske anden Bigtighed; thi den overordentlig drivende Hede modner der Kornet saa pludseligt, at det fra passe Modenhed i Løbet af et Par Dage gaar over til at drysse. Hvis det under saadanne Forholde henstaar lidt over Tiden, kan den bedste Kornhøst blive spildt, og det gjælder derfor i det paa Menneffer fattige Land at anvende Meiemaskiner, hvorsomhelst der blot er Mulighed for at de kan komme frem.

Hos os kan man gjerne sige at disse Maskiner for Diebliffet er overflødige; thi at slaa ned Græs og Korn det tager ikke saa lang Tid, men at faa bundet Kornet, det er Hovedsagen, og dertil bliver vel aldrig nogen Maskine i Stand.

Uagtet disse Maskiner saaledes for Diebliffet ikke er anvendelige hos os, skylber vi dog os selv at følge Tiden, idet vi legge Merke til, hvad der foretages i andre Lande til Meie- eller Slaamaskinernes Forbedring. I Bedbestriden om Jordbrugsredskabernes Forbedring indtager Frankrig nu en høi Plads. Derom vidner nedenstaaende Forsøg.

Den af den franske Regjering fra den 17de til 21de Juni dette Aar anstillede Prøve med Slaamaskiner og andre ved Høhøsten anvendelige Redskaber er uden Tvivl den første i sit Slags, som en selvstændig, storartet Prøve af de herhen hørende, saavel indenlandste som udenlandste Red-

skaber, der kun har sit Forbillede i den ifjor af samme Bei fremfaldte Prøve med Meiemaskiner, men hvorfra Tanken om at underkaste de til Høhøsten brugelige Redskaber en lignende grundig Undersøgelse ogsaa er udgaaet. Proven var meget heldig berammet samtidig med den store Udstilling i Paris, og skjønt Dekretet derom først var udgaaet den 22de Mai, havde dog 49 Udstillere meldt sig og indsendt ialt 115 Maskiner, hvoraf 42 Slaamaskiner, 17 Høvendere og 56 Hesteriver. Af disse var 44 forfærdigede dels i England, dels i Amerika. Bedømmelseskomiteen, der var udnævnt ved Dekret af 13de Juni, alt-saa 4 Dage for Proven, bestod af 16 Mænd, der for en stor Del hore til det franske Agerbrugs Ledere. Dommerne prøvede i 3 Dage alle de tilstedeværende Redskaber, nogle endog flere Gange og under forskjellige Forhold; saaledes prøvedes Slaamaskinerne saavel i Regnveir som i Torveir, paa Leiegræs og paa jevnt staaende Græs, og i en Mark med Blodklover paa et meget bakket Jordsmøn. I Righed med Forsøgene med Meiemaskiner havde man udsat særskilte og lige store Præmier for fremmede og for franske Maskiner, saaledes at kun de Maskiner ansaaes for indenlandste, der vare opfundne i Frankrig eller der havde modtaget væsentlige Forbedringer.

Af de 42 Slaamaskiner var der dog kun 4 franske og 7 fremmede, der bestod deres Prøve, at slaa Græs. Græsset var først saact ifjor Efteraar. De franske Maskiner tilhorte 4 for-

ffjellige Opfindere; men af dem, der tilkjendtes Præmie, erkjendtes kun Mazières at gjøre sit Arbejde godt. Den vandt derfor i sin Klasse første Præmie, 1000 Franks og Guldmedaille. Den har det Fortrin tillige at være Meiemaskine og har som saadan ogsaa taget første Præmie ifjor og iaar; den er derhos solid bygget og koster kun 144 Spd. (800 Franks), trækkes af 1 Hest, men kræver 2 Mand til sin Betjening, og optager særdeles liden Plads og kan føres let paa smale Veie. — Anden Præmie tilkjendtes Legendre, hvis Maskine ligeledes tillige er Meiemaskine; den koster 81 Spd. og kan arbejde særdeles godt. Ogsaa Roberts Maskine, der vandt 3die Præmie blandt de franske, er tillige Meiemaskine.

De franske Maskiner kunde imidlertid ingenlunde maale sig med de fremmede eller noiaagtigere med de af Amerikanerne Wood og Allen opfundne, hvilke hver vare repræsenterede med 3 Stkr. og som udførte deres Arbejde aldeles fortrinligt. Af disse Arbejder tilkjendtes Woods, forarbejdet af Cranston (58 King William Street, London Bridge) første Præmie blandt de fremmede Maskiner og derhos Gresspræmien: en større Guldmedaille, som den bedste af de tilstedeværende Slaamaskiner. Allens Maskine, forarbejdet og forbedret af Burgess & Key (95 Newgate Street, London, vandt derimod kun anden Præmie, skjønt det indrømmedes, at den arbejdede „idetmindste ligesaa godt“ som Woods. Hvad der imidlertid bevægede Dommerne til at give Cranstons Maskine Fortrinet, var den Omstændighed, at den var mindre og billigere end den anden; den koster 100 Spd. (22 Pstl.), medens Burgess & Keys koster 135 Spd. og hin forventes endog at kunne erholdes for 75 Spd., da der ikke var taget Patent paa den i Frankrig. Den trækkes af 1 Hest og bruger 1 Mand til sin Betjening. Paa Cranstons Maskine ere begge Hjulene tillige Driwhjul og derfor udbendig rislede, for bedre at byde Jorden Modstand, og indvendig forsynede med Tænder, hvori et Par Hjul bevæge sig, fra hvis Ase den bevægende Kraft meddeles til Sagbladet. Begge Hjulene tjene derfor til at lade Sagbladet arbejde, naar de bevæge sig parallelt, og kun ved Omdreiningen virker blot det Hjul, der gjør den største Omdreining, som Driwhjul. En Mand, der sidder paa Maskinen, kan baade føre Hesten og ved Hjælp af en Stang holde Sagbladet til at affjære Græsset mere eller mindre tæt ved Jorden eller løfte det over forekommende Ujevnheder. En fransk Fabrikant, Peltier, der vandt Præmierne for denne Maskine, havde indrettet den til at anbringes paa et Par andre Hjul, for at staae den under Transporten.

Den af Burgess & Key forarbejdede og forbedrede Maskine, der efter Juryens Mening skulde være lidt mindre solid end Cranstons, har et enkelt større Hjul A i Midten, ligeledes rislet paa Ydersiden, for at det ikke skal være udfat for at slæbe, og indvendig forsynet med Tænder, hvorfra Driwhjulet gennem Reglehjulet B meddeles til Sagbladet C. Styrreren, der sidder paa

Sædet D, har paa hver Side af sig en Stang, af hvilke den ene, E, tjener til efter Behag at sætte Sagbladet i eller ud af Virksomhed uden at standse Maskinen, og ved Hjælp af F kan han hæve eller sænke Rullen G, eftersom han vil affjære Græsset mere eller mindre tæt ved Jorden. Dersom Tænderne paa Sagbladet forstoppes, tjener Haandtaget H til at løfte dette op, f. Ex. medens Maskinen rygges, for atter at tage fat, hvor den slap. Ogsaa Trækliniens Retning lader sig forandre lidt ved Hjælp af Bommen ved I.

Det affkaarne Græs falder, som Regelen er med Slaamaskinerne, paa samme Sted, hvor det har staaet, altsaa over hele Slaattelandet; kun renser Strygebrættet ved H en smal Strimmel nærmest ved det staaende Græs, for at Sagbladet ikke skal hindres af det affkaarne Græs. Hestene træde altsaa hver Gang paa det sidste Skaar. Sædvanlig lægges derfor det første Skaar paa Marken med Hæn: dog viste det sig ogsaa, at Maskinerne meget vel selv kunne gjøre Begyndelsen.

Burgess & Keys Maskine betjenes, ligesom Cranstons af 1 Mand, men er indrettet til 2 Heste; den kan derfor ogsaa udrette desto mere i samme Tid, da Sagbladet sædvanlig har en Længde af $3\frac{1}{2}$ —4 Fod paa disse medens det paa Maskinerne til 1 Hest kun er 3 Fod langt, og endda tager Enspændermaskinen neppe i Regelen et fuldt Skaar. Driwhjulet paa den omhandlede Maskine er dækket med en Kasse. Ved en simpel Refleksion høres ogsaa Driwhjulet fra Jorden, naar Maskinen transporteres uden at skulle arbejde. Ved Hjælp af dette Hjul bliver Maskinen i en ualmindelig Grad stiftet til at følge alle Jordsmøntets Uregelmæssigheder, medens Cranstons Maskine sandsynligvis kræver en større Omsorg fra Styrrerens Side. Det erkjendtes ogsaa ved Proven i Vincennes af Dommerne, at det ikke lidet bidrog til den fortrinlige Udførelse af Arbejdet for Cranstons Maskine, at han selv førte og styrede den, hvorved han lagde megen Ovelse og Omsigt for Dagen. Tilslige bemærkede de, at de Udfillere, der udførte deres Arbejde bedst og hurtigst, vare meget omhyggelige med at smøre deres Maskiner og holde de guidende Dele fidele.

Af det Anførte vil det sees, at det Fortrin, der paa Vincennes blev givet Cranstons Maskine, ikke er noget ubetinget eller ubestrideligt, men meget mere beror paa mindre væsentlige, ialfald nærmest franske Hensyn, da en lille Forskiel i Pris og Størrelse kun vil have Betydning for mindre Afsælg, hvorimod det i større Afsælg, hvor den, idetmindste hos os, fortrinnsvis vilde finde Anvendelse, mere kommer an paa Arbejdsdygtighed. Kjendsgjerning er det i ethvert Tilfælde, og denne kan ikke noksom paastjones, at man har 2 Slaamaskiner, der aldeles fortrinligt udføre deres Arbejde og, efter de anstillede Prover, noget nær kræve den samme Arbejdskraft. Imidlertid har Burgess & Keys Maskine havt rigelig Leilighed til at op-

rette det lidte Tab; den vandt saaledes første Præmie baade ved Modet i Canterbury, fremfor Cranstons, der kun fik anden Præmie: „hæderlig Dmtale,“ netop fordi hin ansaaes for solidere bygget, og ved den hollandske Prove, der afholdtes fra 6te til 11te August paa Wilhelminadorp ved Goes, og her fik Cranstons kun 3die Præmie, efterat den saa Dage iforveien havde vundet første Præmie ved Yorkshire-Agerdyrknings-selskabs Møde i Pontefract.

Af Slaamaskinerne ved Proven i Vincennes staar endnu tilbage at nævne den af Brigham & Richerton, Berwick, Skotland, opfundne og udstillede, der tillige kan bruges som Meiemaskine; den vandt 3die Præmie. Den udførte sit Arbejde kun „ret godt,“ derimod brugte den kun 22 Minutter, medens Burgess & Keys Maskiner paa samme Areal brugte 20, 29 og 30 Minutter; Cranstons 30, 31 og 32 Minutter; de 3 franske, Mazier, Legendre og Roberts endog 57, 40 og 26 Minutter. Man ser heraf tydeligt nok, at Dommerne ingenlunde have vurderet Arbejdsydelsen paa Beføstning af Arbejds Gødbed. Med de bedre engelske Maskiner vil man saaledes kunne slaa en 4 Maal i Timen eller med 10 Timers Arbejde omtrent 40 Maal daglig.

Af Høvendere prøvedes i Vincennes ingen franske, og de engelske frembode intet Nyt. Dommerne erklærede, at de arbejde fortrinligt og udføre deres Arbejde langt fuldkommere, end det kan ske med Haandkraft, idet de kaste Høet op i Luften og sprede det saa fortrinligt, som tænkeligt; men de ere dyre og tunge Redskaber, som antages at kræve 2 Hestes Kraft, naar de skulle arbejde paa stærkt grøede Eng, skjønt de angives at være indrettede til 1 Hest. Første Præmie, Solymedaille og 200 Franks, tilkjendtes T. W. Asby & Co. (Stamford, Lincolnshire) for en dobbeltvirkende Høvender, der kunde bruges baade til Græs og til Bladfrugter; den koster 95 Spd. 2den Præmie tilkjendtes Mansomes & Sims (Spewich, Suffolk) for en Høvender til 99 Spd., og 3die Præmie Samuelson for en Høvender til 92½ Spd.

Af Hesteriver var der en Del flere, hvoriblandt ogsaa franske; men mange af dem samle Høet mindre fuldstændigt og kræve gjerne 2 Mand, en til at høre og en til at tomme Rive-tænderne efterhaanden som de fyldes. Dette Redskab synes derfor endnu at være modtageligt for betydelige Forbedringer. Der uddeltes 7 Belønninger, mest til franske Fabrikanter, der havde eftergjort engelske Redskaber; disse kostede fra 25—50 Spd.

Der uddeltes ialt Belønninger til 1000 Fr. for Høvendere og Hesteriver, imod 1800 Fr. for Slaamaskinerne, foruden de Præmierne ledsagende Medailler, paa Grund af Slaamaskinernes større økonomiske Værd for Agerbruget. Man regner nemlig, at Slaamaskinen udretter saa meget som 9 Mand og anslaaer Besparelsen til ⅓ af Omkostningerne, medens Besparelsen ved Høvendere og Hesteriver kun regnes til 10

Procent; dog kunne Fordelene blive meget betydelige i vanskeligt Veir.

Skuepladsen for denne Prove var den kejserlige Wolsgaard ved Vincennes*), beliggende en halv Mil Vst for Paris.

Skjønt Gaarden først er grundlagt i October 1858 i Nærheden af nogle Forter paa en aaben Plads, der brugtes til Tropsøvelser, havde de talrige Gæster, der samlede den 20de og 21de Juni, for at overvære de offentlige Prover med en Del af de ovennævnte Redskaber, dog Leilighed til gjøre Bekjendtskab med en fuldt færdig og smagfuldt anlagt, men tillige eiendommeligt Wolsgaard. Bygningerne, der paabegyndtes i Slutningen af Februar 1859, vare allerede færdige den 1ste Mai samme Aar til at tage mod Gaardens Besætning. Til Gaarden er indlagt 2500 Maal, hvoraf dog kun 700 Maal er under Plogen; det øvrige er kun opdyrket for at gjødes permanent til Eng, hvortil de nærliggende Forter afgive rigeligt Stof, da Jorden endnu maa være beregnet paa at give Plads for Tropsøvelser. Opdyrkingen har kostet i Gjennemsnit 4 Spd. Maalet, og Bygningerne, der i det Hele ere opførte med alt Hensyn til Økonomi, have kostet henved 14000 Spd. (80,000 Franks). Besætningen bestaar af 6 særdeles gode Arbejdsheste, 250 Stkr. Faar af Southdownsracen, om hvilke det er tilstrækkeligt at bemærke, at de nestamme udelukkende fra Jonas Webbs berømte Stamme paa Braham. Hovedbesætningen var dog Kvæget, der bestod af 104 Stkr. af Sveitserracen, indkjøbt i Sveits fra de bedste Gaarde for en Pris af 70 til 90 Spd. Stykket, Tyrene noget dyrere. En saa prægtig Samling af denne Race vil man uden Tvivl sjelden have Leilighed til at se. 100 Kjør give dog kun 600 til 650 Potter Mælk daglig, hvoraf de ⅓ føres 2 Gange om Dagen til Paris, hvor det sælges i et særskilt Udsalg for 6 fr. pr. Pot (30 Cent. pr. litre), og de ⅔ sælges paa Stedet i en dertil indrettet, med en forunderlig Blanding af Kunst og Natur smagfuldt udstyret Pavillion.

Paa denne Gaards nysskabte Græsmarker foretoges den omtalte Prove, hvortil det jevne Jordsimon afgav fortrinlig Leilighed. Udgangen til den offentlige Prove betaltes med 1 Franks, „til Fordel for den kejserlige Prindses Forsørgelsesanstalt for Forældreløse,“ og Marken var

*) Keiseren har i de senere Aar begyndt at anlægge Monstergaarde paa forskjellige Steder i Landet, helst i forsømte Eng, hvor han indfører allehaande Forbedringer i Jordbruget og samler forøblede Husdyr. Disse Gaarde bestyres af Eugene Tisserant, med hvem Keiseren nu og da, som en anden Privatmand, tager ud for at se til sine Gaarde og gjøre sig bekendt med alle Forholdene i Arbejds Fremgang. Han giver herved idetmindste et gavnligt Exempel for de større Grundejere i Frankrig, der mere end i andre Lande behøve at mindes om det Belgjorende i denne for Eieren naturlige Sysse med Bestyrelsen af hans Eiendomme. Foruden Fouglaeuze, der ligger paa den modfatte Side af Paris og ligeledes er bekendt fra lignende Forsøg, har Keiseren, saavidt vi vide, 5 andre, fjernere liggende Gaarde.

i den Anledning affpærret med et Reb, og paa Marken selv havde Politiet ondt nok ved at holde de tætte Klynger af tvrige Tilskuere i fornøden Afstand fra Maskinerne og det Græs, der skulde slaaes, men som Tilskuerne ofte forsætlig nedtraadte, for at se, hvorvidt Slaamaskinen endda kunde virke derpaa. Græsset var temmelig uregelmæssigt, snart tørt, snart tyndt, og i det uftadige Veir afverlende vaadt og tørt; men for de virkelig gode Maskiner, som de 2 ovennævnte engelske, frembøde disse Omstændigheder ingen Vanskeligheder; og af de franske arbejdede Pegen-dres den Dag meget godt, medens Maziers Maskine var mindre heldig. Smidlertid maatte En-hver, der overværede disse Prover, erkjende, at Industrien her atter har leveret Agerbruget et virkelig brugbart og værdifuldt Redskab, som efter al Sandsynlighed vil finde en umaadelig Udbredelse, inden det atter viger Pladsen for fuldkomnere og mere tid- og kraftbesparende Redskaber. (Ugefr. f. d. l.)

Udvalg af Kjøffenuarter.

Skjønt der i de senere Aar paa forskjellige Maader er søgt at virke til at gjøre Havedyrkerne bekendte med de Sorter Kjøffenuarter, som Erfaring har vist at være de bedste, have vi dog en lang Række Beviser for, at der i mange, ja vi tor vistnok sige de fleste, især mindre Haver, endnu dyrkes Sorter, der langt staa tilbage for hine, og der er saaledes tilstrækkelig Anledning for os til ikke iaar at afvige fra vor aarlige Sædvane at meddele vore Læsere en Liste over de bedste Sorter.

Gulerødder. Til Brug paa Gjodningsbænk er den allerkorteste Driv-Carotte den bedste, til Udsæd paa Friland bør man foretrække Altring-hans som den, der fortrinnsvis egner sig til Vinterforbruget, og den violette som den fortrinligste til at stuve.

Blomkaal. Erfurter-Dverg, der sætter store og faste Hoveder endog paa Jord af en ringere Bonitet.

Sommerhvidkaal. St. Hansdagskaal og Vinningskaedter, der er lidt silbigere end den forstnævnte.

Sommersavoikaal. Tidlig Ulmer og Mar-celin.

Vinterhvidkaal. Centner- og Brunschwiger-samt Amager-Kaal.

Vintersavoikaal. Drumhead og silbig Ulmer. Kaalrabi. Tidlig hvid, smaabladed Wiener og artischokbladet.

Rødder. Jersey-Pastinak, kort tyk Suffer-Peterkillie, den almindelige Scorzoneer, som er bedre end den ny russiske.

Log. Til Saaning paa Friland: den røde hollandske og den gule føde hollandske; den store Madeira-Log slaaes paa Bænk og plantes.

Brabanter-Vinterporre. Poteteslogen fortie-

nerden størst mulige Udbredelse; den sættes om Foraaret i Rader med 6" Mellemrum og dækkes med Jord 3" høit.

Radisler og Rødder. Af de første ere de runde de bedste til Foraarsbrug: de lange, især den kortløvede hoirode og den hvide med violet Hoved, bør foretrakkes til Sommerbrug; rødhudet Høstrødder og lang hvid Sommerrødder fortjene mere udbredt Dyrkning hos os end de for Tiden have. Om Sommeren maa man vælge et Bed til dem, der ikke ligger altfor tørt.

Agurker. Paa Friland bør man lægge Kjerner af den ny russiske; til Udplantning paa Bænk egne sig den grønne kinesiske, den stedse-bærende og earliest Frame.

Meloner. Pariser-Kloftemelonen behøver kun meget lidt Undervarme til sin fuldkomne Udvikling og lykkes endog paa ganske kold Bænk. Sædeles fine af Smag ere: Sareptamelonen, Beechwood og Kjempe-Netmelonen, men de maa have højere Varme i Bænken end den forstnævnte.

Græskar. De Hæveetere, der ere Indere af disse Frugter til Grønsvise eller som syltede, anbefale vi efterstaaende: Valparaiso, Vegetable, Marrow og Kiachta.

Erier. Tidlige Skalarter: Prince Albert, Queen of the dwarfs, Burbidge Elipse, Harrisons Perfection og Glory. Silbigere: Champion of England, grøn Mammouth, Honningærten og Paradisærten.

Sufferærter: Sabel-Sufferært og „lav rigtbærende.“

Stangbonner. Hvid Sværd-Stangbonne, Borbonne og Bor-Suffer-Perlebonne.

Krybbonner. Wilmots Dvergbonne, gul Pariser, Frijoles, hvid hvidskallet Borbonne.

Røer. Tidlig hvid Snebolle, Robertsons gule Stenroe, den røblige fra Greneuse, gul Malthefer, Waites mørkerøde Morber-Rødbede.

Salat. Perpignan, stor asiatisk til Friland; bruine géel til Bænk; gul Pariser-Vindsalat og sin kruset grøn Mosendiven til Efteraars- og Vinterbrug.

Spinat. Stor gul Schweizer og Gaudry-Spinat.

Som nogle Kjøffenuarter, der dyrkes i altfor faa Haver hos os, uaagtet de ere meget velsmagende og anvendelige, kunne nævnes; Kjørvel-roen, Feldkrop til Brug om Vinteren og det tidligste Foraar, Blege-Sellerie, Sufferroden, tidlig Wiener-Glaskaalrabi, overføds, samt de særdeles delikate engelske Hovedkaalforter, som Achiens Matchless, Ensfeld, Shillings Queen og M. Evans, den silbige Stadtholder-Blomkaal, Brokkolikaalen, Noceralog. Mange Hæveetere vilde vistnok finde Smag i disse, naar de først en Gang havde kunnet bekjempe sig til at prøve dem; men det er dette første nødvendige Skridt, der koster saa megen Dvervindselse.

Sluttelig ville vi henlede Dymærksomheden paa nogle ny Sorter, som i de sidste Aar have fundet Dptagelse i Udlandets Haver, hvor de roses meget; de fortjene derfor vistnok at prøves hos os.

1) Gul Salat-Karse fra Australien. Dette er ikke nogen nylig indført Plante, thi det londonse Haveseelskab har alt for 30 Aar siden uddelt Frø deraf. Det er en lav Art med gulgrønne Blade af en mild behagelig Smag. Det er efter Rindleys Mening en bestemt Art. Aar er Frø deraf for første Gang opført i Handelsgartner-Prisfortegnelser, og Planten siges deri at være nylig indført fra Australien, men dermed forholder det sig saaledes: Det londonse Selskab har sendt mange tusinde Kapsler med Frø deraf til Kolonister i Australien, hvorved den er bleven almindelig, medens den er forsynden i de europæiske Haver. Nu kommer den igjen som en Nyhed. Den er vel værd at dyrke.

2) Ny lysegrøn Aqur fra Arnstadt.

3) Stangbønner, Villetaneuse.

4) Krybbønner, tidlig gul Mai, hvid Dadel, Fessolina Signora.

5) Hestebønner, ny lang engelsk Monark.

6) Salat, ny gul Schwezer, ny stor vestindisk, Tops neue Bollblut-Forelle.

7) Syre, stor, Belleville og langbladet Ferwent.

8) Roer, hvid 6 Ugers med grønt Hoved, gul engelsk Orange-Jelly, violet Petrosowoodsk.

9) Kaaal, tidlig hvid engelsk Keiser, Panton, Cattels Reliance.

10) Urter, Durnerts first early, Becks Gem, Napoleon.

11) Poteter, Topinambour.

12) Gulerødder, ny aurorafarvet fra Aichcourt.

13) Radies fra Madras med spisselige Belge. Indførelsen af denne saa meget omtalte Kjøkkenurt skyldes Mac-Nab, Kurator for den botaniske Have i Edinburgh. Det bliver en Plante af 3 Fods Høide; de nederste Blade ere 1 Fod lange og 6—8" brede, Frøkaplerne ere 1 Fod lange og 1" tykke; de sidste spises, førend de ere ganske modne, som Radiser.

14) Kinesisk Kaaalrabi (*Brassica Rapa glabra*) udmærker sig ved ubelte Blade; Roden er kort, omtrent $\frac{1}{2}$ " i Gjennemsnit og løber spids til. Rodbladene ere lysegrønne, omvendt langagtig ovale, $1\frac{1}{2}$ Fod lange og $\frac{3}{4}$ Fod brede med en stor hvid Aare i Midten og meget fine. Disse nederste Blade danne et løst Hoved og fra Hjertet af dette skyder Blomsterstænglen snart tweiret; denne bærer langagtige, helrandede, eller fint tandede Blade, der ligesom Stænglen have et blaagrønt Anstrøg.

Rod- og Stængelbladene tilberedes og spises som Spinat og have en langt delikatere Smag end andre Kaaalarter. De unge Planter sættes i Triland med $1\frac{1}{2}$ Fods Mellemrum og maa benyttes førend de skyde i Blomst.

15) „Kinesisk Halvrøddike“ er langagtig oval, 3—4" lang, lige saa tidlig som den almindelige Radies og af en hvid, rosenrød eller graalig Farve. Kjødet er fint og den bliver ikke hul i Midten eller træet.

Frø af alle disse Sorter faaes i Juhlæs

og Haages Handelsgartnerier i Erfurt til meget billige Priser.

Af ny Jordbærarter er der 3, der vistnok fortjene at prøves hos os, nemlig: 1) Robertson's Witzard of the Nord, som kan faaes hos Hr. Bagke paa Nørrebro. Den udmærker sig ved meget store saftfulde og aromatiske Bær, som Planten bærer i Mængde, den er tilstrukt i det nordligste Skotland, og derfor sandsynligvis passende for vort Klima; det pomologiske Selskab i London har præmiebelønnet den; svarer den blot i en Henseende til den Afbildning, Hr. Bagke har givet af den, ja, da indrømme vi gjerne, at den med Ret fortjener Navn af Nordens Heremester; 2) Brodlys Oscar, ligeledes præmiebelønnet af det nævnte Selskab, tidligt og rigt bærende; 3) Perle von Rastade er noget sildigere, men bærer talrige store, delikate Bær.

(Danst Hævetid.)

Jndlandet.

Christiania. Mjbl. for den 23de indeholder følgende Korrespondance fra det Nordenfjeldske: Den stigende Nordenvind, der begyndte den 7de, og den 8de, 9de og 10de af og til vorte til Storm, var Guld værd for hele Gudbrandsdalen, hvor den væsentlig bidrog til at tørke Korn paa Støren. Det hed og gjennem Dalen, at det blev et godt, et udmærket, ja paa enkelt Sted et Gylbenaar; der var en stor Mjdom af Guds Gaver paa Jorden, blot man fik det vel i Hus, og dertil var der de heldigste Udsigter, og man skal ogsaa have bjerget en stor Mængde nu; men i de øvre Bygder var baade Byg og Havre grøn. Paa Fjeldet og i Dypdal var der Sne. Det frøs Nat til den 10de, og meget er derved rimeligvis tabt. Sneen laa her dyb, og Fæet blev tre Uger tidligere end almindelig drevet hjem fra Sæteren. De sikkende og jagende Søner af John Bull kom med rødrosne Næser og blaa-sprængte Næver ned fra alle Fjeldtrakter som Forsbud for Vinteren; efter dem kom Fæet tre Uger tidligere end sædvanlig ned fra Fjeldbelterne i det Thronhjemske og Budeierne sidde alene igjen og passe Øsen og Smørret mod Jeru og Fant. Med det Omflag til det Vedre, som indfandt sig i Maanedens Begyndelse i det Søndenfjeldske, kom der voldsomt Regn og Styggeir Nordenfjelds; det har holdt sig koldt; der ligger Sne langt ned i Fjelde og Aaser, men man haaber dog at faa bjerget den usædvanlig rige Grode, som her har dækket Jorden, og som for det mest uersarne Die er at se i Størenes Mangfoldighed paa Agrene. Urter og Havre skulle dog ogsaa her i den sidste Tid mange Steder have taget Skade. Høet er nordenfjelds næsten overalt bleven velbjerget og godt, hvad man ikke kan sige om det i Gudbrandsdalen, hvor det for det meste er bleget, udløst og krasiløst eller raadnet.

— Ligeledes fra Jndre Sogn den 18de d. M. Paa en Tid, hvori Dagbladene jævnlig berette om mislige Udsigter for Markvæsten, især Østens fjelds, og det forudses, at Jndhøstningen vil komme til at blive betydelig under et Middelsaars, hvad

Ugeren betæffer, er det glædeligt at kunne gjøre Indberetning om, at i denne Del af Landet er Forholdene ganske anderledes. Ogfaa her har dette Aars Sommer været ualmindelig regnig, men Landmanden har ikke saameget havt Aarsag til at klage over Kulde, som over forliden Sol. Men da Jordbunden i Indre Sogn kun indeholder lidt af Ler og mest af sandblandet Muld, har dette Veirlig netop været det mest tjenlige til i en ualmindelig Grad at bevirke en frodig Græsvox og at begunstige Kornagrene. Den sidste Halvdel af August og til nu har Regn ikke i noget betydeligt Møn været til Hindrer for Indhøstningen, saa at alle Læder nu ere fulde af veltørret Hø og vægtigt Korn, og for hvad der endnu kan staa uindhøstet tilbage af begge Dele savner man Rum; ligesom man nu allerede har seet sig nødsaget til, paa Grund heraf, at sætte Høet i Stak, bliver det fremdeles nødvendigt at benytte sig heraf, Noget som ellers ikke i Mandsminde er forekommet i disse Egne.

God Potetesavlningen betæffer, er man ikke saa heldig at kunne afgive en ligesaa gunstig Beretning; thi desværre er det Tilfældet at den viser sig mindre foldrig, og Raadenheden har allerede indfundet sig, medens Planten staar paa Ugeren, i betydelig Grad, saa det synes rimeligt, at Høsten vil komme til at udgjøre ikke lidet under et Midelsaar.

Hvad Frugtavlningen angaar, da har den været rig paa Kirsebær, og Æble- og Pæretræerne lugne af Frugt; dog kan der opstaa Betænkeligheder for, at den ikke bliver rigtig moden, hvis en forliden Høst skulde indfinde sig. De mere kjælnede Frugtsorter, som Pærskener og Apriskoser, vil ikke modnes iaar, dertil har der været forliden af Sol. Som et Bevis paa Klimatets drivende Bestaendighed, endog i en Sommer som den afvigte, i vore Fjelddale, kan en Have i Sogndal opvise et Græskar, som endnu er i Væxt, og allerede nu veier omtrent 36 Pund. Formedest Fodermangelen i Foraaret kom Kreaturerne forsultede paa Sæteren, den bedste Del af Sommeren medgit forend de kom til noget Guld, og folgelig er Udretten fra Sæteren bleven mindre end den under andre Omstændigheder vilde have været.

Fra Drammen meddeles: I Fjeldsdistrikterne henhørende til vort Oppland har Frostene forvoldt Tab af Udsigt til al Kornavling iaar. Dette er saaledes Tilfældet i Gøel og især i Anneret Hemsedal i Hallingdal, hvort alt Korn er korifrosset. Disse Egne saavel som de tilgrændsende, der i gamle Dage bestandig trængte til at forsyne sig dermed her fra Byen, har fra Aaret 1837, paa Grund af de næsten uafbrudt varme og gunstige Sommere, avlet ikke alene tilstrækkeligt til eget Forbrug, men i de fleste, især de sidste Aaringer havt et betydeligt Overflud at afsætte. Formedestilstanden skal derfor være god. Jaar maa der kjøbes Korn paa hver Gaard, og nok ikke alene i Gøels, men ogsaa i Aals Præstegjeld, og det ikke alene paa Grund af dette uheldige Aar, men ogsaa paa Grund af den daarlige Høst isfor, der har nødt Bonden til at bruge Kornet for at holde Liv i Kreaturerne, hvoraf han efter den gamle indgroede Slendrian gjerne

holder det dobbelte Antal af hvad han burde holde. Han forsværer sig ved at paaberaabe sine Sætergange, men hvad kan det hjælpe synderligt, at han har dem, naar Kreaturerne ved Sultefodringen om Vinteren ere bleven saa udmagrede og kleine, at de ere faldefærdige, naar de ved St. Hans Tid bringes op paa Sæteren, hvor de først saa noget Guld og begynder at melke, naar Fjeldgræsset tager af i Kraft og man maa begynde at tænke paa atter at drage ned i Lavegnen.

Udlandet.

Sverige. Deres kongl. Hoisheder Prinds Oscar med Gemalinde og Børn ankom til Stockholm den 21de d. M.

— Hs. Maj. Kongen var ifølge et Telegram den 24de d. M. saa vel, at han laa paaklædt paa Sofaen og haabede snart at være fuldkommen rask. Et andet Telegram af 21 Sept. (til Göteborg) siger, at Kongens Tilstand var bleven værre.

— Statens Stambjorder, der staa under Hofman Bangs Overopsyn, talte ved Nytaar 687 Aar, hvoraf 426 tilhørte den saakaldte Elektoralæt, men 216 Southdowns- og 25 Streligøtten; i 48 private Stambjorder findes 17,497 Aar, nemlig 8752 Elektoraler, 3573 Merinos, 1629 Southdowns, 3488 Blandingdyr osv. — Sekretær Nathorst har oplyst, at de af flere kyndige Landmænd foretagne Undersøgelser synes at have godtgjort Ayrshirekjørens Opperlighed som Maltefor fremfor alle indfødte og udenlandske Kvægætter, med hvilke de hidtil have været sammenlignede. Hr. Nathorst klager ellers over Fodringens Knaphed, over mindelig Foderblanding og over Tiden for Fodergivningen, som ualmindeligt Vroft ved Kvægdriften i Sverige. Ved Statsagronomernes Hjælp har i f. N. været udført Arbejde paa 330,96 Tønder Land, nemlig Afgroftning og Omlægning af Uger og Eng paa 10,724 Tdr., Opdyrkning af høsløndt Mark paa 1480 Tdr., Opdyrkning af Skærn og Myrer paa 10,461, Engvanding paa 2,044 og Sænkning af Soer paa 8,387 Tdr. Land.

Frankeig. Keiseren og Keiserinden ere lykkelig komne tilbage til Paris fra deres Reise til Ungier.

— Der har været meget talt og skrevet om et Attentat, som skal have fundet Sted paa Keiser Napoleon i Marselle; men franske Blade sige, at intet saadant Attentat har fundet Sted; thi det var blot en ibrig Tilhænger af Napoleon, som ved et Skud løst Kruidt af en Pistol søgte at tildrage sig Keiserens Opmærksomhed. Denne Tilhænger blev ikke engang arresteret; men slap med nogle Puf til Betaling for sin Frevighed.

Osterrigs Keiser skal have en Sammenkomst med den russiske Keiser og den preussiske Prindsregent i Warschau; og man siger at der gjøres Anstrængelser for ogsaa at bevæge England til at deltage i denne Sammenkomst. Preussens og Osterrigs Ministre ledage ikke deres Souveræner til Warschau. Der siges tillige, at Keiser Napoleon

havde ønsket at deltage; men dette benægter det franske Blad Patrie.

Senere fortælles der, at Keiser Alexander skal have indbudt Keiser Napoleon til at indfinde sig ved Sammenkomsten (i Warschau) og at Napoleon har modtaget denne Indbydelse.

— Den østerrigiske Keiser skal have besluttet ikke at ville vise Gæstevenskab mod Kongen af Neapel, fordi denne vilde forene sig med Garibaldi om at angribe Venedig.

Italien. Garibaldi reiste over til Palermo for at indsætte Mardini som Prodictator paa Sicilien. Efter hans Tilbagekomst skulde Capua angribes. Et af Garibaldis Tropper foretoget Angreb paa Capua skal være mislykket, hvorfor denne Stad nu skal omgaaes. Ifølge en anden Meddelelse har Garibaldi blot angrebet Capua for at maskere sin Dvergang over Volturno ved hvilken Leilighed han har tabt nogle hundrede Mand. Et andet senere Telegram siger at Garibaldi er rykket frem imod Capua og har fordret et Korps af 12000 Frivillige for at angribe Rom. Garibaldi erklærer i en ny Proklamation til Palermitanerne, at han blot i Rom vil proklamere Kongeriget Italien. Ligeledes skal han have udstedt en anden Proklamation (i Neapel) at han i Rom vil forene sig med Piemonteserne og derpaa rykke frem mod Venedig.

— Han har affaaet Forbindelsen imellem Gaeta og Capua og trukket sine Tropper sammen paa Hojderne ved Volturno, og vil i Forening med sin General Turra strax gaa angrebsvis tilværts. Neapolitanerne have angrebet Gaeta; men ere blevne kastede tilbage. Det i Neapel ansatte nye Ministerium er afgaaet.

— Den sardiniske General Fantis Hovedkvarter er i Voretto. Patovicino er ankommen til Turin i en Sendelse fra Garibaldi, der for kort Tid siden skal have skrevet et Brev til Viktor Emanuel, hvori han blandt andet siger: Skjønt jeg er villig til at opofre alle personlige Følelser for Hensynet til Fædrelandets Vel, vil jeg dog aldrig kunne forson mig med Fjoll, som have solgt en italiensk Provinds.

— Det sardiniske Skarpskytterskytterkorps i Tiberdalen er den 21de rykket ind i Viterbo. Befolkningen har reist sig og forjaget Garnisonen.

— Den sardiniske Gesandt skal forlade Paris; men Gesandtskabssekretæren skal føre Forretningerne.

— Kong Viktor Emanuel skal, ifølge Dresdener Journal, ville begive sig til Neapel paa Grund af Uenigheder mellem Garibaldi og den sardiniske Minister Cavour. Garibaldi har forlangt at Cavour og Farini øieblikkelig skulle afskediges, og har desuden fordret 3000 Mand sardiniske Tropper, for dermed at besætte Neapel.

— Piemonteserne have besat Civita Castellana, nogle Mile i Nord for Rom; Franskmændene have rømt Corneto, nogle Mile i Nord for Civita Vecchia, som besattes af Piemonteserne.

— Den franske General Boyon har i en Befaling af 34de d. M. erklæret, at Frankrig af al Magt vil forsvare Paven.

— Lamoreiere skal dog med endel Tropper have slaaet sig igjennem og besat Ancona.

Syrien. „Presses“ Beretning fra Beyrut af 26de August.

Det overordentlige Tribunal fortsætter Forhørene, og Processen mod Achmed Pascha og hans Officere er begyndt. Man forsikrer, at de snart vilde blive studie. En af det engelske Konsulats Embedsmænd fortalte igaar, at Achmed Pascha bittert beklager sig over, at man i Konstantinopel har frataget ham et vigtigt Dokument, der kaster Ansvar for de i Damaskus forefaldne Begivenheder paa en Person, som staar langt højere end han.

Hver Dag forsamler en talrig Skare sig paa Pladsen Guent Meidan, hvor Tribunalet holder sine daglige Møder. Tropperne gav kun nodig til deres sorgelige Arbejde; men de adlyde dog. Nogle ere imidlertid deserterede, navnlig flere Soldater af den gamle Garnison, som selv havde taget Del i Blodbadet og Plyndringen.

Politiet i Damaskus har naturligvis maattet undergaa en streng Undersøggelse. Tjenerne var under Blodbadet betroet til Soldater, og de 230 Mand, hvoraf Personalet bestod, ere, efterat man havde kaldt dem til Citadellet som til en Reoue, blevne afvæbnede og lagte i Lænker.

Vi have ikke her modtaget alle de Christne, vi ventede. Flere Tusinde opholde sig endnu i Damaskus. De havde forsamlet sig i Citadellet, hvor de lede stor Nød. Flere døde hver Dag, og man frygtede for, at epidemiske Sygdomme skulde udbryde blandt disse Ulykkelige trods al den Omfarg, det franske Konsulat har for dem.

Guad Pascha lod Kvarteret Kanavat evaluere i Løbet af fireogtyve Timer og anbragte de Christne i Citadellet. Husene ere blevne moblerede, saa godt det har kunnet lade sig gjøre, med de Gjenstande, man har foresundet i de Arresteredes Besiddelse. Dette Kvarter ligger i Nærheden af Kasernerne og vilde i Nødsfald snart kunne erholde Undsætning. Det er det samme Kvarter, hvor Hr. d'Escayrac de Lanture, den franske Konsul, nær havde mistet Livet i Maret 1852.

Konsulerne henlede den keiserlige Kommissær's Opmærksomhed paa Nødvendigheden af at lade de ulykkelige Kvinder og Børn eftersees, der ere bragte til Haremerne efter at være blevne bortslaaede og solgte paa Gaderne som Slagtekvæg.

Bekjendtgjørelse.

Det aarlige Hofmode for Balders Landboforening afholdes paa Gaarden Tysken i vestre Skibre Mandagen den 15de Oktober forstkommende Kl. 9 Formiddag. Saavel de allerede tegnede Medlemmer som Andre, der føle Interesse for Sagen, have fri Afgang.

J Bestyrelsen for Balders Landboforening,
Gaarden Fosheim den 14de Sept. 1860.
Stenersen. D. Bye. D. Rudi.

Den Staten tilhørende Tomt No. 4 i Osterhausgaden er tilsalgs. Tomten indeholder et Areal af 15,443 Kvadrat-Alen og har Façade mod Osterhausgaden, Ralmeyergaden og Hausmandsgaden. Salget er overdraget Dverretsfagfører Michælet.

Gaarden Hileren i Allensager, af Skylb 7 Daler 109 Skilling, beliggende lige ved Hovedkirken og Kongsvingerveien, hvorpaa der om andet sødes 7 a 8 Hesse og 40 Kreaturer, er paa gode Konditioner tilsalgs. Egenommen, som er ødelst. og føderadsfri, kan, i Mangel af Salg, ogsaa bortbyttes mod en Bygaard i Christiania. Man henvende sig enten til Eieren, som bor paa Stebet, eller til Sagfører

Fr. Petersen,
Egners Gaard i Prindsens Gade.

En i Skippergaden for Handel og Næringsdrift særdeles fordelagtig beliggende Gaard selges paa gode Konditioner ved Sagfører

Fr. Petersen.

En ved Fiskebryggen beliggende Etabod er tilsalgs ved

Jac. Mandrup.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, 4½ a 5 Spd.
Rug, 4 Spd. 72 f.

Havre 2 Spd. 60 f.
Byg, 21 f a 22 f.

Udenlandst

Rug østersøst 4½ Spd.
Rug dansk 4 Spd. a 4 Spd. 36 f.
Byg 2radigt 4 Spd.; 18 f for nyt.
Erter 4½ a 6 Spd.
Hvede 7 Spd. a 7½ Spd.

Christiania Fiskepriser.

Stlb, Klobmd. 6 Spd. pr. Ld.
Stlb, stor Mib. 5 a 5½ Spd. pr. Ld.
Stlb, smaa do. 4½ a 5 Spd. pr. Ld.
Stlb, stor Christ. 17 a 19 f pr. Ld.
Stlb, smaa do. 12 a 14 f pr. Ld.
Storset 1 Spd. 12 f pr. Bog.
Middelsei 3 f 12 f pr. Bog.
Emaaset 3 f pr. Bog.
Rodbjær 8 f pr. Bog.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Meteorologiske Jagttagelser

paa Christiania Observatorium.

1860. August.	Barometerstand i franske Lin. ved 0°.			Temperatur i Følgen. R.			Veirbemærkning.
	kl. 7 f.	kl. 2 E.	kl. 10 E.	kl. 7 f.	kl. 2 E.	kl. 10 E.	
1	333" 3	332" 9	332" 5	+ 11°7	+ 13°5	+ 9°4	Regn og Torb. Efterm. NO-SO.
2	32 6	32 0	31 4	10 9	15 9	9 9	Lidt Skyet. NW.
3	30 4	29 4	28 7	11 8	15 3	16 0	Skyet. Lidt Regn. NW-SSO.
4	38 3	28 4	28 6	10 6	12 0	10 1	Meget Regn. NO-SSO.
5	28 8	28 7	29 6	9 9	13 9	9 7	do. NO-SSO.
6	30 8	31 5	32 7	9 5	15 8	10 9	Lidt Regn Form. SO.
7	32 7	30 9	31 6	10 3	11 2	10 1	Regn. NO-SO.
8	33 1	33 9	34 4	10 3	14 2	9 1	Lidt Skyet. S.
9	34 3	33 9	33 0	9 9	14 0	10 8	Blandet. Sterk Regn. NO-OSO.
10	31 5	31 5	32 7	10 9	12 7	11 0	Meget Regn. NO-SO.
11	34 1	34 9	35 2	10 1	14 0	9 6	Opbølvætre. SO.
12	35 2	34 9	34 8	9 7	13 3	9 4	Lidt Regn Efterm. ONO-S.
13	34 6	34 1	33 6	9 3	12 9	11 4	Sterk Regn Efterm. NO.
14	33 2	32 7	32 8	10 8	12 6	10 9	do. do. NO-S.
15	33 4	34 1	35 0	11 4	15 7	9 2	Lidt Regn. SSO.
16	35 7	35 9	35 7	10 7	13 8	9 3	Blandet. N-S.
17	35 3	35 1	35 0	12 0	17 6	13 6	Blb. Sterk Regn Aft. ONO-O.
18	33 8	31 8	31 6	13 0	14 6	10 4	do. do. do. Est. NO.
19	34 0	33 9	33 4	9 0	9 9	10 5	do. do. do. Form. SO-NO.
20	33 2	33 1	33 8	10 8	13 8	10 4	do. Lidt Regn Efterm. NO.
21	34 0	33 9	34 0	10 5	13 4	10 9	Løft do. do. NO-SO.
22	33 2	32 5	32 1	10 4	11 9	10 4	Sterk Regn Form. NW-NO.
23	32 1	31 8	31 6	11 4	13 6	8 7	Skyet. Lidt Regn. NO.
24	31 0	30 5	30 6	8 8	8 9	9 4	Løft do. do. N.
25	31 3	32 1	32 6	9 4	10 9	8 8	do. Regn af og til. N.
26	33 1	32 8	30 6	9 4	12 3	8 4	Blandet. Regn Est. SO-NO.
27	30 5	31 6	31 8	9 4	14 5	8 5	do. S-SW.
28	32 4	32 7	32 4	7 7	12 5	8 7	do. NNW-SSW.
29	32 4	32 3	31 9	9 5	12 7	8 7	do. N-SO.
30	29 4	28 7	26 9	9 3	12 4	10 8	Løft. Sterk Regn. NO-SO.
31	28 2	28 6	29 6	9 2	12 1	9 5	Regn Form. SSO-WSW.

Regnhøide = 65,0 Lin.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. E. Fabritius.